

Barne-, likestillings- og inkluderingsdep.
Postboks 8036 Dep.

0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref / Saksbehandler

Dato:

14/4092-2 F13 &13

18.08.2014

Mette K. Haugen / tlf. 23 06 41 11

HØRING - ENDRING I FORVALTNINGSLOVEN, INNFORING AV ET FORBUD MOT BRUK AV BARN SOM TOLK

Fagforbundet ønsker ikke at barn brukes som tolk. Samtidig viser det seg i akutte og livstruende situasjoner, at det ofte ikke finnes et eksisterende alternativ. Det til tross for at for eksempel akuttinnleggelser på sykehus står for en høy andel av totale antall innleggelser. I tillegg har vi all akutt aktivitet på legekantor og ambulanse ute i kommunene.

Hva er alternativet til at barn fungerer som tolk i disse tilfellene?

For at lovendringen skal ha effekt og være helsemessig forsvarlig, må det eksistere et fungerende system, med kvalifiserte og tilgjengelige tolker, som kan utføre den oppgaven som barna og de pårørende har hatt. Akutte situasjoner er ikke en overraskelse i helse-Norge.

I tillegg er det viktig å huske at barnevern, NAV og andre instanser både har underforbruk og feil bruk av tolk. Dette rammer barna, som i etterkant av en hendelse hvor tolkebruken ikke har vært tilstrekkelig, ofte må bistå med både språklig og ”kulturell oversettingshjelp” for sine foresatte. En god tolketjeneste er viktig for å ivareta rettsikkerhet og forebygge diskriminering. At barn brukes som tolker ”av og til” eller ”ofte” i ulike deler av offentlig sektor, er bekymringsverdig. Barna blir utsatt for urimelig belastning. At de kan føle seg presset til å utføre oppgaven, at de ikke fullstendig forstår hva som blir sagt, og sannsynligheten for at det ligger en forventning om å ivareta familiemedlemmets interesser og være redd for å si noe feil – påvirker gjerne utfallet av samtalene.

Det kom frem i IMDIs undersøkelse om tolkene i Nasjonalt tolkeregister, at helsesektoren og barnevernet er sektorer som i størst grad gir oppdrag til tolker uten tolkefaglig

utdanning eller statsautorisasjon. Samtidig sier mange av de høyest kvalifiserte tolkene i Nasjonalt tolkeregister at de ikke får tilbud om oppdrag i disse registrene. IMDIs direktør, Geir Barvik påpekte da rapporten kom ut at resultatene burde være et viktig innspill i helsesektorens arbeid med å utvikle pasienttilbudet for hele befolkningen, så vel som for barnevernets arbeid. Barvik viser til at det kan bli ineffektivt og dyrt for både helsestasjon og barnevern hvis det ikke brukes tolk i en innledende konsultasjon eller i en kartleggingssamtale. Helsesektoren, skolen, barnevernet og NAV er sektorene som i størst utstrekning bruker tolker fra de laveste nivåene i tolkeregisteret og – som det kommer frem i høringsbrevet – også er de samme som i mest utbredt grad bruker barn som tolk.

Det er altså på høy tid at det blir gjort noe på dette feltet. Men kun et forbud alene kan ikke løse disse utfordringene.

Det er nødvendig å samtidig se på organiseringen av tolketjenester. Målet må være å sikre det offentlige en tolketjeneste som er:

- av god kvalitet
- av tilstrekkelig kapasitet
- forutsigbar, stabil og sikrer kontinuitet
- etterprøvbar
- kostnadseffektiv

Vi har allerede god kjennskap til de fleste utfordringene på tolkefeltet. Fagforbundet ser dagens organisering av tolketjenester som en sentral trussel mot befolkningens rett til å motta kvalitetssikrede og likeverdige tjenester. Samtidig har tolkene et sterkt behov for en god arbeidssituasjon og en forutsigbar lønn å leve av.

Med *dagens organisering* referer Fagforbundet til:

- Andel offentlige tolketjenester har gått ned de siste årene
- Bruken av anbud og eksterne formidlerledd som redskap for å dekke det offentlige behov for tolk
- Flere tolkebyråer har til dels svært varierende kvalitet på tolketilbudet.
- Leverandører med god kompetanse og høyere kvalitet på tjenestene taper på det økte fokuset på pris
- Hoveddelen av tolkene i Norge jobber som oppdragstakere/selvstendig næringsdrivende

Myndighetene må se tolketjenester som en nødvendig tjeneste på lik linje med andre velferdstjenester. Dette må gjenspeiles i hvordan det offentlige sikrer seg tilgang på tolketjenester. Tolk er nødvendig og viktig innenfor mange områder, ikke bare helse.

Fagforbundets forslag til løsning på disse utfordringene, er å gi kvalifiserte tolker faste ansettelse. Kurstilbud må økes i antall for å heve og opprettholde tolkekompetansen. De

kommunale tolketjenestene har vanskelige kår, og disse bør heller styrkes enn å legges ned. Det er viktig at det knyttes nettverk, slik at tolkene får kollegaer og minsker følelsen av å stå alene i arbeidet. Tolkesentralen på Ullevål er et godt eksempel på dette (http://www.oslo-universitetssykehus.no/omoss_/avdelinger_/tolkesentralen_)

De offentlige tjenestetilbyderne må ta inn over seg at tolketjenester er en reell og nødvendig utgiftspost. Det koster å ansette folk til å gjøre en jobb, og det koster å investere i egnet utstyr. I tillegg er det avgjørende at det etableres offentlige formidlerledd som kan koordinere, planlegge og bruke tolkenes kapasitet og kompetanse på en mest mulig effektiv måte.

Det er ingen tvil om at målet må være at barn ikke skal brukes som tolk, men Fagforbundet er usikre på hva det foreslåtte forbudet vil løse i praksis. Det står allerede i alle retningslinjer til de ulike statlige sektorene at barn ikke skal brukes som tolker. Vi savner gode løsningsforslag fra regjeringens side, særlig hvordan det skal fungere i overgangsperioden som vil oppstå før nok tolker er tilstrekkelig utdannet til å mette behovet i dagens samfunn.

Med hilsen
FAGFORBUNDET

Jan-Tore Strandås
(sign)
fagleder

Mette K. Haugen
(sign)
rådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i Fagforbundet og har derfor ingen signatur.

*Vedlegg:
Kopi:*